

31998L0030

1998 7 21

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 204/1

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 98/30/EB**1998 m. birželio 22 d.****dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrų taisyklių**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 57 straipsnio 2 dalį, 66 ir 100a straipsnius,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,laikydami Sutarties 189b straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

(1) kadangi, remiantis Sutarties 7a straipsniu, vidaus rinką sudaro teritorija be vidaus sienų, kurioje garantuojamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas; kadangi svarbu patvirtinti priemones, garantuojančias vidaus rinkos tolesnį kūrimą;

(2) kadangi, remiantis Sutarties 7c straipsniu, reikia atsižvelgti į tam tikrus ūkio plėtros skirtumus, tačiau išlygos turi būti laikinos ir kuo mažiau trikdyti bendrosios rinkos veikimą;

(3) kadangi konkurencingos gamtinių dujų rinkos sukūrimas yra svarbus energetikos vidaus rinkos kūrimo elementas;

(4) kadangi 1991 m. gegužės 31 d. Tarybos direktyva 91/296/EEB dėl gamtinių dujų tranzito dujotakių tinklais ⁽⁴⁾ ir 1990 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 90/377/EEB dėl Bendrijos tvarkos, leidžiančios padidinti dujų ir elektros energijos kainų galutiniais pramonės vartotojams skaidrumą ⁽⁵⁾, sudaro gamtinių dujų vidaus rinkos kūrimo pirmąjį etapą;

(5) kadangi, siekiant sukurti gamtinių dujų vidaus rinką, dabar svarbu imtis tolesnių priemonių;

(6) kadangi šios direktyvos nuostatos neturėtų daryti įtakos Sutarties visapusiškam taikymui, o svarbiausia, vidaus rinkos ir konkurencijos nuostatoms, reglamentuojančioms laisvą prekių judėjimą vidaus rinkoje, ir konkurencijos taisyklėms bei Sutartyje nustatytiems Komisijos įgaliojimams;

(7) kadangi gamtinių dujų vidaus rinką turi būti kuriama laipsniškai, kad pramonės įmonės lanksčiai ir tvarkingai pritaikytų prie naujų sąlygų, ir atsižvelgiant į valstybių narių skirtingas rinkos struktūras;

(8) kadangi gamtinių dujų sektoriaus vidaus rinkos kūrimas turėtų padėti sujungti sistemas ir pagerinti jų sąveiką, pavyzdžiui, naudojant vienodos kokybės dujas;

(9) kadangi turėtų būti nustatytos tam tikros bendros taisyklės gamtinių dujų sektoriaus veiklai organizuoti; kadangi, remiantis subsidarumo principu, šios taisyklės yra tik bendri principai, nustatantys struktūrą, kurią tiksliai turėtų įgyvendinti valstybės narės, leidžiant kiekvienai valstybei narei pačiai turėti ar pasirinkti geriausiai jos konkrečią padėtį atitinkantį režimą, ypač išduodant leidimus ir vykdamas tiekimo sutarčių priežiūrą;

⁽¹⁾ OL C 65, 1992 3 14, p. 14 ir OL C 123, 1994 5 4, p. 26.⁽²⁾ OL C 73, 1993 3 15, p. 31 ir OL C 195, 1994 7 18, p. 82.⁽³⁾ 1993 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento nuomonė (OL C 329, 1993 12 6, p. 182), 1998 m. vasario 12 d. Tarybos bendroji pozicija (EB) Nr. 17/98 (OL C 91, 1998 3 26, p. 46) ir 1998 m. balandžio 30 d. Europos Parlamento sprendimas (OL C 152, 1998 5 18). 1998 m. gegužės 11 d. Tarybos sprendimas.⁽⁴⁾ OL L 147, 1991 6 12, p. 37. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 95/49/EB (OL L 233, 1995 9 30, p. 86).⁽⁵⁾ OL L 185, 1990 7 17, p. 16. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais 1994 m. Stojimo aktu.

- (10) kadangi gamtinių dujų tiekimas iš užsienio yra ypač svarbus gamtines dujas perkančioms valstybėms narėms, labai priklausomoms nuo dujų importo;
- (11) kadangi pagal bendrąsias gamtinių dujų sektoriaus įmonėms turėtų būti sudarytos galimybės dirbti be jokios diskriminacijos;
- (12) kadangi kai kuriose valstybėse narėse gali prireikti nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įpareigojimus siekiant garantuoti saugų tiekimą ir vartotojų bei aplinkos apsaugą, kuriuos, jų nuomone, ne visada gali garantuoti laisva konkurencija;
- (13) kadangi ilgalaikis planavimas gali būti viena iš priemonių šiems su viešosiomis paslaugomis susijusiems įsipareigojimams vykdyti atsižvelgiant į norinčių pasinaudoti sistema trečiųjų šalių galimybes; kadangi, siekdamas gauti informaciją apie šiuo metu susiklosčiusią pasiūlos situaciją valstybės narės gali prižiūrėti pirkti arba mokėti netesības tipo sutarčių vykdymą;
- (14) kadangi Sutarties 90 straipsnio 1 dalies konkurencijos nuostatos įpareigoja valstybes nars taikyti šias taisykles valstybinėms įmonėms ir toms, kurioms suteiktos specialios arba išimtinės teisės;
- (15) kadangi Sutarties 90 straipsnio 2 dalies nuostatos tam tikromis sąlygomis įpareigoja įmones, kurioms pavesta teikti bendrų ekonominių interesų paslaugas, laikytis šių taisyklių; kadangi šios direktyvos įgyvendinimas darys įtaką šių įmonių veiklai; kadangi, kaip apibrėžta 3 straipsnio 3 dalyje, valstybėms narėms, o ypač jų paskirstymo infrastruktūrai, nebūtina taikyti 4 straipsnio nuostatų, kad dujų įmonėms nebūtų trukdoma pagal įstatymus ar faktiškai vykdyti joms nustatytus įpareigojimus, susijusius su bendrais ekonominiais interesais;
- (16) kadangi valstybės narės, nustatydamos gamtinių dujų sektoriaus įmonėms įpareigojimus, susijusius su viešosiomis paslaugomis, turi pripažinti atitinkamas Sutarties taisykles, kaip jas aiškina Europos Bendrijų Teisingumo Teismas;
- (17) kadangi turėtų būti nustatyti pagrindiniai kriterijai, reguliuojantys leidimų, kuriuos valstybės narės gali išduoti atitinkamiems nacionalinės sistemos įrenginiams statyti arba eksploatuoti, išdavimo tvarką; kadangi šios nuostatos neturėtų daryti įtakos atitinkamoms nacionalinių teisės aktų taisyklėms, nustatančioms leidimų įrenginiams statyti ir eksploatuoti sąlygų taikymą; kadangi vis dėlto šis reikalavimas neturėtų riboti konkurencijos tarp šio sektoriaus įmonių;
- (18) kadangi 1996 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 1254/96/EB, nustatantis tam tikras gaires dėl transeuropinių energetikos tinklų, ⁽¹⁾ prisideda prie gamtinių dujų sektoriaus integruotos infrastruktūros plėtojimo;
- (19) kadangi sistemos ir tiesioginių vamzdinių eksploatavimo techninės taisyklės turi būti skaidrios ir garantuoti sistemų sąveiką;
- (20) kadangi dėl to būtina nustatyti pagrindines perdavimo ir saugojimo taisykles ir suskystintų gamtinių dujų įmonėms beipaskirstymo ir tiekimo įmonėms;
- (21) kadangi būtina numatyti, kad kompetentingos valdžios institucijos turėtų galimybę susipažinti su įmonių vidaus finansine apskaita laikydamosi konfidencialumo reikalavimo;
- (22) kadangi visų integruotų gamtinių dujų įmonių finansinė atskaitomybė turėtų būti kuo skaidresnė; kadangi, vengiant diskriminacijos, kryžminio subsidijavimo ir kitokių konkurencijos iškraipymų, kiekvienai veiklos rūšiai turėtų būti parengta atskira finansinė atskaitomybė, prireikus atsižvelgiant į konkrečius atvejus, kai apskaitos tikslais perdavimas apima ir pakartotinį dujinimą; kadangi teisiniams subjektams, tokiems kaip vertybinių popierių ar ateities sandorių biržos, kurie, išskyrus prekiautojo pareigas, nevykdo gamtinių dujų įmonės funkcijų, atskira finansinė atskaitomybė nebūtina; kadangi angliavandenilių gavybos ir su ja susijusios veiklos integruota atskaitomybė gali būti pateikiama kaip su dujomis nesusijusios veiklos, numatytos šioje direktyvoje, finansinės atskaitomybės dalis; kadangi 23 straipsnio 3 dalyje numatyta atitinkama informacija, kai reikia, turėtų apimti ir informacijos apie gavybos proceso vamzdinius apskaitą;
- (23) kadangi, laikantis šios direktyvos nuostatų, galimybė naudotis sistema turėtų būti atvira ir padėti siekti pakankamo

⁽¹⁾ OL L 161, 1996 6 29, p. 147. Sprendimas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Sprendimu 1047/97/EB (OL L 152, 1997 6 11, p. 12).

arba, kur galima, panašaus rinkų atvėrimo laipsnio įvairiose valstybėse narėse; kadangi tuo pačiu rinkų atvėrimas neturėtų sutrikdyti skirtingų valstybių narių įmonių konkurencinės padėties;

kadangi dėl šios priežasties šių išlygų taikymo laikotarpis ir taikymo sritis turėtų būti apribota, o išlygos teikiamos remiantis skaidriais kriterijais prižiūrint Komisijai;

(24) kadangi dėl valstybių narių sistemų struktūros ir tam tikrų jos charakteristikų įvairovės turėtų būti įvairūs būdai, suteikiantys galimybę naudotis sistema, veikiančia remiantis objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais;

(31) kadangi reikia priimti konkrečias nuostatas kitų sričių, kurios dar nepasiekė aukšto išsivystymo lygio, rinkoms ir investicijoms; kadangi išlygų taikymo šioms rinkoms ir investicijoms laikotarpis ir apimtis turėtų būti riboti; kadangi, siekiant skaidrumo ir vienodumo, nustatant šias išlygas turėtų būti svarbus Komisijos vaidmuo;

(25) kadangi, siekiant gamtinių dujų rinkos konkurencingumo, turėtų būti priimta nuostata, numatanti galimybę naudotis gavybos proceso vamzdynais; kadangi tam, kad būtų galima pasinaudoti šia galimybe, reikia nustatyti tam tikrą naudojimosi gavybos proceso vamzdynais režimą, ypač atsižvelgiant į specialias ekonomines, technines ir eksploatacines šių tinklų charakteristikas; kadangi šios direktyvos nuostatos nedaro jokios įtakos nacionalinėms apmokestinimo taisyklėms;

(32) kadangi ši direktyva sudaro tolesnį liberalizavimo etapą; kadangi, priėmus ją, vis tiek liks kliūčių, trukdančių prekybai gamtinėmis dujomis tarp valstybių narių; kadangi atsižvelgiant į sukauptą patirtį, turėtų būti teikiami siūlymai gamtinių dujų vidaus rinkai gerinti; kadangi Komisija už šios direktyvos taikymą yra atsakinga Europos Parlamentui ir Tarybai,

(26) kadangi turėtų būti priimta nuostata, reguliuojanti leidimų išdavimą statyti ir eksploatuoti tiesioginius vamzdynus;

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

(27) kadangi turėtų būti numatytos garantijos ir ginčų nagrinėjimo tvarka;

I SKYRIUS

(28) kadangi reikėtų vengti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir agresyvaus pobūdžio veiklos;

TAIKYMO SRITIS IR APIBRĖŽIMAI

1 straipsnis

(29) kadangi kai kurios valstybės narės gali susidurti su ypatingais sunkumais pritaikydamos savo sistemas, reikėtų priimti nuostatą dėl laikinų išimčių;

Ši direktyva nustato bendras gamtinių dujų perdavimo, paskirstymo, tiekimo ir saugojimo taisykles. Ji nustato taisykles, susijusias su gamtinių dujų, tarp jų suskystintų gamtinių dujų (SGD), sektoriaus struktūra ir veikimu, patekimu į rinką, sistemų veikimu, ir kriterijus ir tvarką, taikytinus leidimų perduoti, paskirstyti, tiekti ir saugoti gamtines dujas išdavimui.

2 straipsnis

Šioje direktyvoje:

1) „gamtinių dujų įmonė“ — tai bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis bent vieną iš šių funkcijų: gamtinių dujų, tarp jų SGD, gavyba, perdavimas, paskirstymas, tiekimas, pirkimas ar saugojimas, atsakingas už komercines, technines ir (arba) eksploatacines užduotis, susijusias su šiomis funkcijomis, išskyrus galutinius vartotojus;

(30) kadangi ilgalaikės pirkti arba mokėti netesybas tipo sutartys yra rinkos realija, garantuojanti dujų tiekimą valstybėms narėms; kadangi visų pirma turėtų būti priimta nuostata, numatanti išlygas tam tikroms šios direktyvos nuostatoms, jeigu gamtinių dujų įmonė susiduria arba gali susidurti su dideliais ekonominiais sunkumais dėl prisiimtų įsipareigojimų pirkti arba mokėti netesybas; kadangi tokios išlygos neturėtų pakenkti šios direktyvos tikslui liberalizuoti gamtinių dujų vidaus rinką; kadangi bet kurios pirkti arba mokėti netesybas tipo sutartys, sudarytos arba pratęstos įsigaliojus šiai direktyvai, turėtų būti sudaromos apdairiai, kad netrukdytų svarbiam rinkos atvėrimo procesui;

- 2) „gavybos proceso vamzdinių tinklas“ — tai bet kuris vamzdynas ar vamzdinių tinklas, eksploatuojamas ir (arba) pastatytas kaip naftos ar dujų gavybos objekto dalis arba naudojamas gamtinėms dujoms perduoti iš vieno ar kelių tokių objektų į perdirbimo gamyklą ar terminalą arba į galutinį pakrantės terminalą;
- 3) „perdavimas“ — tai gamtinių dujų transportavimas didelio slėgio vamzdynais, išskyrus gavybos proceso vamzdynus, siekiant pristatyti jas vartotojui;
- 4) „perdavimo įmonė“ — tai bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis perdavimo funkciją;
- 5) „paskirstymas“ — tai gamtinių dujų transportavimas vietos ar regiono vamzdynais, siekiant pristatyti jas vartotojams;
- 6) „paskirstymo įmonė“ — tai bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis paskirstymo funkciją;
- 7) „tiekimas“ — tai gamtinių dujų, tarp jų SGD, pristatymas ir (arba) pardavimas vartotojams;
- 8) „tiekimo įmonė“ — tai bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis tiekimo funkciją;
- 9) „saugyklos“ — tai įrenginiai gamtinėms dujoms saugoti ir priklausantys ir (arba) eksploatuojami gamtinių dujų įmonės, išskyrus tą dalį, kuri naudojama gavybos operacijoms vykdyti;
- 10) „saugojimo įmonė“ — tai fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis saugojimo funkciją;
- 11) „SGD įrenginiai“ — tai terminalas gamtinėms dujoms suskystinti arba SGD iškrauti, saugoti ir pakartotinai dujinti;
- 12) „sistema“ — tai perdavimo ir (arba) paskirstymo tinklai ir (arba) SGD įrenginiai, priklausantys ir (arba) eksploatuojami gamtinių dujų įmonės, tarp jų kiti jos ir susijusių įmonių įrenginiai papildomoms paslaugoms teikti, reikalingi perduodant ir paskirstant dujas;
- 13) „jungtinė sistema“ — tai kelios viena su kita sujungtos sistemos;
- 14) „tiesioginis vamzdynas“ — tai gamtinių dujų vamzdynas, papildantis jungtinę sistemą;
- 15) „integruota gamtinių dujų įmonė“ — tai vertikalios ar horizontalios integracijos įmonė;
- 16) „vertikalios integracijos įmonė“ — tai gamtinių dujų įmonė, vykdanči dvi ar kelias gamtinių dujų gavybos, perdavimo, paskirstymo, tiekimo ar saugojimo funkcijas;
- 17) „horizontalios integracijos įmonė“ — tai įmonė, vykdanči mažiausiai vieną šių funkcijų: gamtinių dujų gavybos, perdavimo, paskirstymo, tiekimo ar saugojimo, ir kitą, su dujomis nesusijusią veiklą;
- 18) „susijusi įmonė“ — tai įmonė, kaip apibrėžta 1983 m. birželio 13 d. Septintosios Tarybos direktyvos 83/349/EEB, pagrįstos Sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl konsoliduotos finansinės atskaitomybės ⁽¹⁾ 41 straipsnyje, ir (arba) asocijuotos įmonės, kaip apibrėžta minėtos direktyvos 33 straipsnio 1 dalyje, ir (arba) įmonės, priklausančios tiems patiems akcininkams;
- 19) „sistemos vartotojas“ — tai bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, tiekiantis gamtines dujas sistemai arba kuriam jos tiekiamos iš sistemos;
- 20) „vartotojas“ — tai gamtinių dujų didmeninis ar galutinis vartotojas ir gamtinių dujų įmonės, perkančios gamtines dujas;
- 21) „galutinis vartotojas“ — tai vartotojas, perkantis gamtines dujas savo reikmėms;
- 22) „didmeniniai vartotojai“, jeigu valstybės narės teisiškai juos pripažįsta, — tai bet kurie fiziniai ar juridiniai asmenys, perkantys ir parduodantys gamtines dujas, tačiau nevykdantys perdavimo ar paskirstymo funkcijų sistemoje ar už sistemos teritorijos, kur yra įsteigtos jų įmonės;
- 23) „ilgalaikis planavimas“ — tai gamtinių dujų įmonių ilgalaikio tiekimo ir transportavimo pajėgumų planavimas siekiant patenkinti sistemos gamtinių dujų poreikius, diversifikuoti išteklius ir garantuoti tiekimą vartotojams;
- 24) „naujai besiformuojanti rinka“ — tai valstybė narė, kurioje ne anksčiau kaip prieš 10 metų pirmą kartą buvo atliktas komercinis dujų tiekimas pagal pirmąją ilgalaikę gamtinių dujų tiekimo sutartį;
- 25) „sauga“ — tai saugus tiekimas ir aprūpinimas bei techninė sauga.

⁽¹⁾ OL L 193, 1983 7 18, p. 1. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais 1994 m. Stojimo aktu.

II SKYRIUS

BENDROS SEKTORIAUS ORGANIZAVIMO TAISYKLĖS

3 straipsnis

1. Valstybės narės, remdamosi savo institucine struktūra ir deramai atsižvelgdamos į subsidiarumo principą, nepažeisdamos 2 dalies nuostatų, garantuoja, kad, siekdamas gamtinių dujų rinkos konkurencingumo, gamtinių dujų įmonės veikia laikydamosi šios direktyvos principų ir nediskriminuoja šių įmonių teisių ir įsipareigojimų.

2. Visapusiškai atsižvelgdamos į atitinkamas Sutarties nuostatas, o visų pirma į jos 90 straipsnį, valstybės narės, vadovaudamosi bendrais ekonominiais interesais, gamtinių dujų įmonėms gali nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įpareigojimus, susijusius su saugumu, įskaitant saugų tiekimą, jo reguliarumą, kokybę ir kainą bei su aplinkos apsauga. Šie įpareigojimai yra skaidrūs, suprantami, nediskriminaciniai ir juos turi būti galima patikrinti; valstybės narės nedelsdamos įpareigojimus paskelbia ir apie juos bei jų pakeitimus praneša Komisijai. Kaip priemonę pirmiau nurodytiems viešųjų paslaugų teikimo įpareigojimams, garantuojantiems saugų tiekimą, vykdyti, valstybės narės gali taikyti ilgalaikį planavimą, atsižvelgdamos į trečiųjų šalių, norinčių pasinaudoti šia sistema, galimybes.

3. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 4 straipsnio nuostatų paskirstymui, jeigu šių nuostatų taikymas teisiškai ar faktiškai trukdytų gamtinių dujų įmonėms vykdyti nustatytus įpareigojimus, kylančius iš bendrų ekonominių interesų, ir jeigu prekybos plėtojimui tai nedarys įtakos, priešingos Bendrijos interesams. Bendrijos interesai, remiantis šia direktyva ir Sutarties 90 straipsniu, be kita ko, apima reikalavimus atitinkančių vartotojų konkurenciją.

4 straipsnis

1. Jeigu gamtinių dujų įrengimams statyti ar eksploatuoti reikalingas leidimas (pvz., licencija, leidimas, koncesija, sutikimas ar patvirtinimas), valstybė narė ar bet kuri jos paskirta kompetentinga valdžios institucija, laikydamosi 2-4 dalių nuostatų, išduoda leidimus šiems įrengimams, vamzdynams ir su jais susijusiai įrangai statyti ir (arba) eksploatuoti savo teritorijoje. Valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga valdžios institucija gali panašia tvarka išduoti leidimą gamtinėms dujoms tiekti ir leidimą didmeniniams vartotojams.

2. Jeigu valstybės narės yra nustačiusios leidimų išdavimo tvarką, jos nustato objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus, kuriuos turi įvykdyti įmonė, prašanti išduoti jai leidimą gamtinių dujų įrengimams statyti ir (arba) eksploatuoti arba prašanti išduoti leidimą gamtinėms dujoms tiekti. Leidimų išdavimo nediskriminaciniai kriterijai ir tvarka skelbiami viešai.

3. Valstybės narės garantuoja, kad pareiškėjams bus praneštos objektyvios ir nediskriminacinės atsisakymo išduoti leidimą priežastys. Atsisakymo priežastys pranešamos Komisijai. Valstybės narės pareiškėjui nustato apeliacijos dėl atsisakymo išduoti leidimą pateikimo tvarką.

4. Plėtodamos naujai aprūpinamas vietas ir bendrą produktyvią veiklą valstybės narės, nepažeisdamos 20 straipsnio nuostatų, gali atsisakyti išduoti papildomą leidimą paskirstymo vamzdynams statyti ir eksploatuoti bet kurioje konkrečioje vietovėje, jeigu pasiūlymas jau buvo gautas arba yra siūloma statyti šias vamzdynų sistemas toje vietovėje ir jeigu esamas ar siūlomas pajėgumas nėra išnaudotas.

5 straipsnis

Valstybės narės garantuoja, kad būtų parengtos ir paskelbtos techninės taisyklės, nustatančios būtiniausius techninės konstrukcijos ir eksploatavimo reikalavimus SGD įrenginiams, saugykloms, kitoms perdavimo ir paskirstymo sistemoms bei tiesioginiams vamzdynams sujungti. Šios techninės taisyklės garantuoja sistemų sąveiką, yra objektyvios bei nediskriminacinės. Apie jas Komisijai pranešama vadovaujantis 1983 m. kovo 28 d. Tarybos direktyvos 83/189/EEB dėl informacijos apie techninius standartus ir reglamentus teikimo tvarkos ⁽¹⁾ 8 straipsniu.

III SKYRIUS

PERDAVIMAS, SAUGOJIMAS IR SGD

6 straipsnis

Valstybės narės imasi priemonių, reikalingų garantuoti, kad perdavimo, saugojimo ir SGD įmonės veiktų remdamosi 7 ir 8 straipsnių nuostatomis.

⁽¹⁾ OL L 109, 1983 4 26, p. 8. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 96/139/EB (OL L 32, 1996 2 10, p. 31).

7 straipsnis

1. Kiekviena perdavimo, saugojimo ir (arba) SGD įmonė dirba bei išlaiko ir plėtoja ekonomines sąlygas, garantuojančias saugų, patikimą ir efektyvų perdavimą, saugojimą ir (arba) SGD įrenginius, deramai atsižvelgdama į aplinkos apsaugą.

2. Bet kuriuo atveju perdavimo, saugojimo ir (arba) SGD įmonė nediskriminuoja sistemos vartotojų ar tam tikrų sistemos vartotojų kategorijų, ypač savo įmonių naudai.

3. Kiekviena perdavimo, saugojimo ir (arba) SGD įmonė bet kuriai kitai perdavimo, saugojimo ir (arba) paskirstymo įmonei pateikia pakankamai informacijos, kuri garantuoja, kad gamtinių dujų transportavimas ir saugojimas atitinka saugaus ir produktyvaus jungtinės sistemos eksploatavimo reikalavimus.

8 straipsnis

1. Kiekviena perdavimo, saugojimo ir (arba) SGD įmonė, nepažeisdama 12 straipsnio arba bet kurios kitos teisinės prievolės pateikti informaciją, saugo komerciniu požiūriu konfidencialią informaciją, gautą veiklos metu.

2. Perdavimo įmonės arba su jomis susijusios įmonės, parduodamos ar pirkdamos gamtines dujas, nepiktinaudžiauja komerciniu požiūriu konfidencialia informacija, gauta iš trečiųjų šalių, suteikdamos galimybę ar vesdamos derybas dėl galimybės naudotis sistema.

IV SKYRIUS

PASKIRSTYMAS IR TIEKIMAS

9 straipsnis

1. Valstybės narės garantuoja, kad paskirstymo įmonės veiks laikydamosi 10 ir 11 straipsnių.

2. Valstybės narės gali įpareigoti paskirstymo ir (arba) tiekimo įmones aprūpinti tam tikros vietovės vartotojus arba tam tikrą vartotojų kategoriją arba abiejų tipų vartotojus. Šio pristatymo tarifas gali būti reguliuojamas, pavyzdžiui, garantuojant vienodą režimą suinteresuotiems vartotojams.

10 straipsnis

1. Kiekviena paskirstymo įmonė dirba bei išlaiko ir plėtoja ekonomines sąlygas, garantuojančias saugią, patikimą ir efektyvią sistemą, deramai atsižvelgdama į aplinkos apsaugą.

2. Bet kuriuo atveju paskirstymo įmonė nediskriminuoja sistemos vartotojų ar tam tikrų sistemos vartotojų kategorijų, ypač savo įmonių naudai.

3. Kiekviena paskirstymo įmonė bet kuriai kitai paskirstymo ir (arba) bet kuriai kitai perdavimo ir (arba) saugojimo įmonei pateikia pakankamai informacijos, kuri garantuoja, kad gamtinių dujų transportavimas atitinka saugų ir produktyvų jungtinės sistemos eksploatavimą.

11 straipsnis

1. Kiekviena paskirstymo įmonė, nepažeisdama 12 straipsnio arba bet kurios kitos teisinės prievolės pateikti informaciją, saugo komerciniu požiūriu konfidencialią informaciją, gautą veiklos metu.

2. Paskirstymo įmonės ar su jomis susijusios įmonės, parduodamos ar pirkdamos gamtines dujas iš paskirstymo nepiktinaudžiauja komerciniu požiūriu konfidencialia informacija, gauta iš trečiųjų šalių, suteikdamos galimybę ar vesdamos derybas dėl galimybės naudotis sistema.

V SKYRIUS

FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS ATSKYRIMAS IR JOS SKAIDRUMAS

12 straipsnis

Valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija, tarp pat ginčų sprendimo institucijos, nurodytos 21 straipsnio 2 dalyje ir 23 straipsnio 3 dalyje, turi teisę susipažinti su gamtinių dujų įmonių finansine atskaitomybe, kaip nurodyta 13 straipsnyje, su kuria joms reikia susipažinti vykdant savo funkcijas. Valstybės narės ir bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija, tarp pat ginčų sprendimo institucijos, saugo komerciniu požiūriu konfidencialią informaciją. Prireikus, valstybės narės gali nustatyti konfidencialumo principo taikymo išimtis, kad kompetentingos institucijos galėtų atlikti savo pareigas.

13 straipsnis

1. Valstybės narės imasi visų reikiamų veiksmų užtikrinti, kad gamtinių dujų įmonių finansinė atskaitomybė būtų tvarkoma remiantis šio straipsnio 2-5 dalių nuostatomis.

2. Gamtinių dujų įmonės, nepriklausomai nuo nuosavybės ar teisinės formos, parengia, pateikia patikrinti auditui ir skelbia savo metinę finansinę atskaitomybę pagal nacionalinės teisės normas, reguliuojančias ribotos turtinės atsakomybės bendrovių metinę finansinę atskaitomybę, ir patvirtintas pagal 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtąją Tarybos direktyvą 78/660/EEB, pagrįstą Sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl tam tikrų rūšių bendrovių metinės finansinės atskaitomybės ⁽¹⁾.

Įmonės, kurios pagal įstatymus neprivalo skelbti savo metinės finansinės atskaitomybės, jos kopijas saugo savo pagrindinėje buveinėje viešam susipažinimui.

3. Integruotos gamtinių dujų įmonės, siekiant išvengti diskriminacijos, kryžminio subsidijavimo ir konkurencijos iškraipymo, savo vidaus finansinėje apskaitoje pildo atskirą dujų perdavimo, paskirstymo ir saugojimo veiklos finansinę atskaitomybę, ir prireikus kitos, su dujomis nesusijusios, veiklos konsoliduotą finansinę atskaitomybę, ką jos privalėtų daryti tuo atveju, jeigu tokią veiklą vykdytų atskiros įmonės. Ši vidinė atskaitomybė apima kiekvienos rūšies veiklos balansą ir pelno (nuostolio) ataskaitą.

Jeigu taikomas 16 straipsnis ir galimybė naudotis sistema grindžiama bendru mokesčiu, nustatytu ir perdavimui, ir paskirstymui, perdavimo ir paskirstymo veiklos finansinė atskaitomybė gali būti sujungiama.

4. Įmonės, nepažeisdamos nacionalinių apskaitos taisyklių, savo vidaus apskaitos taisyklėse nurodo turto ir įsipareigojimų, išlaidų ir pajamų paskirstymo bei amortizacijos apskaičiavimo taisykles, kuriomis remiasi rengdamos 3 dalyje nurodytą atskirą finansinę atskaitomybę. Šios taisyklės gali būti pakeistos tik išimtiniais atvejais. Pakeitimai turi būti nurodyti ir deramai pagrįsti.

5. Metinės finansinės atskaitomybės paaiškinamuosiuose raštuose nurodomi visi tam tikro dydžio sandoriai su susijusiomis įmonėmis.

VI SKYRIUS

GALIMYBĖ NAUDOTIS SISTEMA

14 straipsnis

Suteikiant valstybėms narėms galimybę naudotis sistema, jos gali pasirinkti vieną ar kitą 15 ir 16 straipsniuose nurodytą darbo tvarką. Ši tvarka įgyvendinama laikantis objektyvių, skaidrių ir nediskriminacinių kriterijų.

15 straipsnis

1. Kai dėl galimybės naudotis sistema susitariama derybų būdu, valstybės narės imasi visų reikiamų priemonių, suteikiančių gamtinių dujų įmonėms ir reikalavimus atitinkantiems vartotojams, esantiems sistemos teritorijoje arba už jos, galimybę derėtis dėl galimybės naudotis sistema laisvanoriškai tarpusavyje pasirašant komercines tiekimo sutartis. Šalys dėl galimybės naudotis sistema derasi sąžiningai.

2. Dėl sutarčių įgyti galimybę naudotis sistema deramasi su atitinkamomis gamtinių dujų įmonėmis. Valstybės narės reikalauja, kad gamtinių dujų įmonės per vienerius metus nuo šios direktyvos įgyvendinimo, o vėliau — kiekvienais metais, paskelbtų savo pagrindines sistemos naudojimo komercines sąlygas.

16 straipsnis

Valstybės narės, pasirinkusios reguliuojamą galimybės naudotis sistema tvarką, imasi reikiamų priemonių gamtinių dujų įmonėms ir reikalavimus atitinkantiems vartotojams, esantiems jungtinės sistemos teritorijoje ar už jos ribų, suteikti teisę naudotis sistema, remiantis paskelbtais sistemos naudojimo tarifais ir (arba) kitomis sąlygomis bei įpareigojimais. Ši galimybė naudotis sistema reikalavimus atitinkantiems vartotojams gali būti suteikta numatant galimybę sudaryti tiekimo sutartis su konkuruojančiomis gamtinių dujų įmonėmis, išskyrus sistemos arba susijusios įmonės savininką ir (arba) veiklos vykdytoją.

17 straipsnis

1. Gamtinių dujų įmonės gali neleisti naudotis sistema, jeigu trūksta pajėgumų arba jeigu galimybė naudotis sistema trukdytų joms vykdyti 3 straipsnio 2 dalyje nurodytus viešųjų paslaugų įpareigojimus, kurie joms nustatomi, arba atsiradus dideliems ekonominiams ir finansiniams sunkumams, susijusiems su pirkti arba mokėti netesybas tipo sutartimis, atsižvelgiant į 25 straipsnyje

⁽¹⁾ OL L 222, 1978 8 14, p. 11. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 94/8/EB (OL L 82, 1994 3 25, p. 33).

nustatytus kriterijus ir tvarką bei valstybių narių pagal šio straipsnio 1 dalį pasirinktą alternatyvą. Atsisakymo priežastys deramai pagrindžiamos.

2. Valstybės narės gali imtis priemonių, reikalingų užtikrinti, kad gamtinių dujų įmonė, atsisakiusi suteikti galimybę naudotis sistema dėl pajėgumų trūkumo arba trūkstant jungiamojo vamzdžio, atlieka reikiamą pajėgumų plėtimą, jeigu jis ekonomiškai pagrįstas arba jeigu potencialus vartotojas nori už jį sumokėti. Jeigu valstybės narės taiko 4 straipsnio 4 dalį, jos imasi šių priemonių.

18 straipsnis

1. Valstybės narės įvardija reikalavimus atitinkančius vartotojus, kurie jų teritorijoje turi teisnumą bei veiksnumą sudaryti sutartis dėl gamtinių dujų arba gamtinių dujų pardavimo jiems pagal 15 ir 16 straipsnius, su sąlyga, kad visi šio straipsnio 2 dalyje nurodyti vartotojai priklauso reikalavimus atitinkančių vartotojų grupei.

2. Valstybės narės imasi reikalingų priemonių užtikrinti, kad reikalavimus atitinkančių vartotojų grupei būtų priskirti bent jau šie vartotojai:

- dujiniai elektros energijos generatoriai, nepriklausomai nuo per metus suvartoto dujų kiekio; tačiau, be kita ko, siekiant garantuoti elektros energijos rinkos pusiausvyrą, valstybės narės gali nustatyti įvairių rūšių šilumos ir elektros energijos gamintojų tinkamumo ribą, kuri negali būti didesnė už ribą, nustatytą kitiems galutiniams vartotojams,
- kiti galutiniai vartotojai, suvartojantys daugiau negu 25 milijonus kubinių metrų dujų per metus remiantis suvartojimu vietoje.

3. Valstybės narės užtikrina, kad, apibrėžus 1 dalyje nurodytus reikalavimus atitinkančius vartotojus, rinkos atveriamas dalis sudarys mažiausiai 20 % nacionalinės dujų rinkos bendro per metus suvartoto dujų kiekio.

4. 3 dalyje nurodytas procentas padidėja iki 28 % nacionalinės dujų rinkos bendro suvartoto dujų kiekio praėjus penkeriems metams nuo šios direktyvos įsigaliojimo ir iki 33 % — praėjus 10 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo.

5. Jeigu, apibrėžus 1 dalyje nurodytus reikalavimus atitinkančius vartotojus, rinkos atveriamas dalis sudaro daugiau kaip 30 % nacionalinės dujų rinkos bendro per metus suvartoto dujų kiekio, suinteresuotos valstybės narės gali pakeisti reikalavimus atitinkančių vartotojų apibrėžimą taip, kad rinkos atveriamas dalis sudarytų ne mažiau kaip 30 % šio suvartoto kiekio. Valstybės narės reikalavimus atitinkančių vartotojų apibrėžimą pataiso taip, kad tam

tikroms reikalavimus atitinkančių vartotojų kategorijoms ar grupėms nebūtų sudaryta nepalanki padėtis, o būtų atsižvelgta į esamas rinkų struktūras.

6. Valstybės narės imasi šių priemonių užtikrinti, kad jų gamtinių dujų rinkos atveriamas dalis 10 metų laikotarpiu didėtų:

- 2 dalies antroje įtraukoje nurodyta riba reikalavimus atitinkantiems vartotojams, išskyrus dujinius elektros energijos generatorius, sumažinama iki 15 milijonų kubinių metrų per metus, remiantis suvartojimu vietoje, praėjus penkeriems metams nuo šios direktyvos įsigaliojimo ir iki 5 milijonų kubinių metrų per metus tuo pačiu pagrindu, praėjus 10 metų laikotarpiui nuo šios direktyvos įsigaliojimo,
- 5 dalyje nurodytas procentas didinamas iki 38 % nacionalinės dujų rinkos bendro per metus suvartoto dujų kiekio penkerius metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo ir iki 43 % šio suvartojimo — 10 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo.

7. Naujai besiformuojančioms rinkoms šiame straipsnyje nurodytas laipsniškas rinkos atvėrimas prasideda nustojus taikyti 26 straipsnio 2 dalyje nurodytą išlygą.

8. Paskirstymo įmonės, jeigu jos dar nėra įvardytos kaip reikalavimus atitinkantys vartotojai, kaip apibrėžta 1 dalyje, turi teisnumą ir veiksnumą sudaryti sutartis dėl gamtinių dujų pagal 15 ir 16 straipsnius tokiam gamtinių dujų kiekiui, kurį suvartoja vartotojai, jų paskirstymo sistemoje apibrėžti kaip atitinkantys reikalavimus, kad pastarieji būtų aprūpinti gamtinėmis dujomis.

9. Valstybės narės iki kiekvienų metų sausio 31 dienos paskelbia kriterijus, kuriais remiantis apibrėžiami 1 dalyje nurodyti reikalavimus atitinkantys vartotojai. Ši informacija kartu su visa kita atitinkama informacija, pagrindžiančia šiame straipsnyje nurodytą rinkos atvėrimą, nusiunčiama Komisijai paskelbti *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*. Komisija gali paprašyti valstybės narės pataisyti jos atsiųstą informaciją, jeigu tai trukdo teisingai taikyti šią direktyvą, siekiant gamtinių dujų vidaus rinkos sklandaus veikimo. Jeigu suinteresuota valstybė narė nepatenkina šio prašymo per tris mėnesius, galutinis sprendimas priimamas pagal 1987 m. liepos 13 d. Tarybos sprendimo 87/373/EEB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽¹⁾, 2 straipsnio I tvarką.

⁽¹⁾ OL L 197, 1987 7 18, p. 33.

19 straipsnis

1. Vengiant sutrikdyti dujų rinkų atvėrimo pusiausvyrą 28 straipsnyje nurodytu laikotarpiu:

- a) nedraudžiama sudaryti dujų tiekimo sutartis su kitos valstybės narės sistemos reikalavimus atitinkančiais vartotojais laikantis 15, 16 ir 17 straipsnių nuostatų, jeigu vartotojas laikomas atitinkančiu abiejų atitinkamų sistemų reikalavimus;
- b) atsisakius a punkte nurodytų sandorių dėl to, kad vartotojas laikomas atitinkančiu tik vienos iš dviejų sistemų reikalavimus, Komisija, atsižvelgusi į rinkoje susiklosčiusią situaciją ir bendrus interesus, gali įpareigoti atsisakiusią šalį, reikalavimus atitinkančio vartotojo valstybei narei paprašius, tiekti prašomas dujas.

2. Laikantis 28 straipsnyje nurodytos tvarkos ir tvarkaraščio ir ne vėliau kaip praėjus pusei tame straipsnyje nurodyto laikotarpio, Komisija, remdamasi rinkos raida ir atsižvelgdama į bendrus interesus, patikrina kaip taikomas šio straipsnio pirmosios dalies b punktas. Komisija, atsižvelgusi į sukaupią patirtį, įvertina situaciją ir praneša apie galimą dujų rinkų atvėrimo pusiausvyros sutrikdymą, kaip nurodyta 1 dalies b punkte.

20 straipsnis

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, leidžiančių:

- gamtinių dujų įmonėms, įsteigtoms jų teritorijoje, tiekti šios direktyvos 18 straipsnyje apibrėžtiems vartotojams dujas tiesioginiu vamzdynu,
- bet kuriuos šiuos reikalavimus atitinkančius vartotojus, esančius jų teritorijoje, apsirūpinti gamtinėmis dujomis iš gamtinių dujų įmonių tiesioginiu vamzdynu.

2. Jeigu tiesioginiams vamzdynams statyti ar eksploatuoti reikalingas leidimas (pvz. licencija, leidimas, koncesija, sutikimas ar patvirtinimas), valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga valdžios institucija nustato leidimų statyti ar eksploatuoti tiesioginius vamzdynus jų teritorijoje išdavimo kriterijus. Šie kriterijai yra objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminaciniai.

3. Valstybės narės gali nustatyti sąlygą, kad tiesioginį vamzdyną leidžiama statyti arba gavus neigiamą atsakymą dėl galimybės naudotis sistema remiantis 17 straipsniu, arba pradėjus spręsti ginčą 21 straipsnyje numatyta tvarka.

21 straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad šalys dėl galimybės naudotis sistema derasi sąžiningai ir nė viena nepiktinaudžiauja padėtimi, trukdydamos pasiekti teigiamų rezultatų.

2. Valstybės narės paskiria nuo dalyvaujančių šalių nepriklausomą kompetentingą instituciją nedelsiant spręsti su atitinkamomis derybomis susijusius ginčus. Visų pirma ši institucija nagrinėja ginčus, susijusius su derybomis ir atvejais, kai neleidžiama naudotis sistema, kaip numatyta šioje direktyvoje. Kompetentinga valdžios institucija savo išvadas pateikia nedelsdama arba, jeigu įmanoma, per 12 savaičių nuo ginčo pateikimo pradžios. Kreipimasis į šią instituciją nepažeidžia Bendrijos teisėje numatytos teisės pateikti apeliaciją.

3. Kilus tarpvalstybiniais ginčams, ginčų nagrinėjimo institucija yra ta institucija, kurios kompetencijai priklauso gamtinių dujų įmonė, nedavusi leidimo naudotis ar suteikti galimybę naudotis sistema. Jeigu yra kelios institucijos, kurių kompetencijai priklauso atitinkama sistema, kilus tarpvalstybiniais ginčams institucijos konsultuojasi siekdamos užtikrinti, kad šios direktyvos nuostatos taikomos nuosekliai.

22 straipsnis

Valstybės narės, siekdamos išvengti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, ypač darant žalą vartotojams, ir agresyvios veiklos, sukuria tinkamus ir veiksmingus reguliavimo, kontrolės ir skaidrumo užtikrinimo mechanizmus. Rengiant šiuos mechanizmus, atsižvelgiama į Sutarties nuostatas, visų pirma į jos 86 straipsnį.

23 straipsnis

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad gamtinių dujų įmonės ir vartotojai, kurie turi atitikti reikalavimus pagal 18 straipsnį, nepriklausomai nuo jų dislokacijos vietos, turėtų galimybę naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais, tarp jų su šia galimybe susijusias technines paslaugas teikiančiomis įmonėmis, laikantis šio straipsnio nuostatų, išskyrus tas tokių tinklų ir įmonių dalis, kurios skirtos dujų gavybos vietoje vykstančioms vietinėms gavybos operacijoms. Komisijai pranešama apie šias priemones 29 straipsnio nuostatose numatyta tvarka.

2. 1 dalyje nurodyta galimybė suteikiama valstybės narės nustatytu būdu, remiantis atitinkamais teisiniais dokumentais. Valstybės narės taiko sąžiningos ir atviros galimybės kriterijus siekdamos gamtinių dujų konkurencinės rinkos ir vengdamos

piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi bei atsižvelgdamos į tiekimo saugumą ir reguliarumą, į pajėgumus, kurie yra arba galėtų būti pagrįstai skiriami, bei į aplinkos apsaugą. Gali būti atsižvelgiama ir į:

- a) būtinybę neleisti naudotis sistema iškilus techninių sąlygų nesuderinamumui, kurio negalima įveikti;
- b) būtinybę išvengti sunkumų, kurių negalima įveikti ir kurie galėtų daryti neigiamą įtaką efektyviai esamai ir planuojamai ateityje angliavandenilių gavybai, įskaitant gavybą iš ribinio ekonominio pajėgumo telkinių;
- c) būtinybę pripažinti tinkamai pagrįstus gavybos proceso vamzdynų tinklo savininko ar veiklos vykdytojo poreikius, susijusius su dujų transportavimu ir perdirbimu, bei visų kitų gavybos proceso vamzdynų tinklo vartotojų ar atitinkamų perdirbimo įmonių ar dujų veikla besiverčiančių įmonių interesus, kuriems gali būti daroma įtaka;
- d) būtinybę taikyti Bendrijos teisę atitinkančius savo įstatymus ir administracines procedūras išduodant leidimus gavybai ar gavybos procesui plėsti.

3. Valstybės narės užtikrina, kad jos turi galiojančias ginčų sprendimo priemones, tarp jų nuo šalių nepriklausomą instituciją, turinčią galimybę susipažinti su visa atitinkama informacija, leidžiančias neatidėliojant spręsti ginčus, susijusius su galimybe naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais, atsižvelgiant į 2 dalyje nurodytus kriterijus ir į skaičių šalių, dalyvaujančių derybose dėl galimybės naudotis šiais tinklais.

4. Kilus tarpvalstybiniais ginčams, taikoma atsisakiusios leisti naudotis vamzdynais valstybės narės, kurios kompetencijai priklauso gavybos proceso vamzdynų tinklai, ginčų sprendimo tvarka. Jeigu yra kelios valstybės narės, kurių kompetencijai priklauso atitinkami tinklai, kilus ginčams valstybės narės konsultuojasi siekdamos užtikrinti, kad šios direktyvos nuostatos taikomos nuosekliai.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24 straipsnis

1. Staiga įvykus energetikos rinkos krizei ar iškilus grėsmei žmonių fizinei sveikatai ar saugumui, arba asmenų, aparatūros ar

įrangos arba sistemos vientisumo saugumui, valstybė narė gali imtis reikalingų laikinų saugumo priemonių.

2. Šios priemonės turi kuo mažiau trikdyti vidaus rinkos darbą ir neturi būti taikomos plačiau, negu būtina atsiradusiems sunkumams įveikti.

3. Suinteresuota valstybė narė apie šias priemones nedelsdama praneša kitoms valstybėms narėms ir Komisijai, kuri gali nutarti, kad atitinkama valstybė narė privalo pakeisti ar panaikinti šias priemones, jeigu jos iškreipia konkurenciją ir daro neigiamą įtaką prekybai ir jeigu tai neatitinka bendrų interesų.

25 straipsnis

1. Jeigu gamtinių dujų įmonė susiduria arba mano, kad gali susidurti su dideliais ekonominiais ir finansiniais sunkumais, kylančiais iš išsipareigojimų pirkti arba mokėti netesybas, prisiimtų vienoje ar keliuose dujų pirkimo sutartyse, prašymas laikinai suteikti išlygą 15 ir (arba) 16 straipsniams gali būti siunčiamas atitinkamai valstybei narei arba paskirtai kompetentingai institucijai. Prašymai, valstybių narių pasirinkimu, pateikiami kiekvienu konkrečiu atveju prieš gaunant arba gavus neigiamą atsakymą dėl galimybės naudotis sistema. Valstybės narės taip pat gali leisti gamtinių dujų įmonei pačiai nuspręsti, ar pateikti prašymą prieš gaunant ar gavus neigiamą atsakymą dėl galimybės leisti naudotis sistema. Jeigu gamtinių dujų įmonė neleidžia naudotis sistema, prašymas pateikiamas nedelsiant. Prie prašymo pridedama visa atitinkama informacija apie problemos pobūdį ir jos dydį bei dujų įmonės pastangas išspręsti šią problemą.

Jeigu nėra pagrįstų alternatyvių sprendimų ir atsižvelgiant į 3 dalies nuostatas, valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija gali nuspręsti taikyti išlygą.

2. Valstybė narė arba paskirta kompetentinga institucija nedelsdamos praneša Komisijai apie sprendimą taikyti išlygą, pateikdamos ir visą atitinkamą informaciją apie šią išlygą. Ši informacija Komisijai gali būti pateikiama suvestinės forma, leidžiančia Komisijai priimti pagrįstą sprendimą. Komisija gali prašyti, kad valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija pakeistų ar panaikintų sprendimą dėl išlygos taikymo per keturias savaites nuo šio pranešimo gavimo dienos. Jeigu valstybė narė ar atitinkama paskirta

kompetentinga institucija neįvykdo šio prašymo per keturias savaites, nedelsiant priimamas galutinis sprendimas pagal Sprendimo 87/373/EEB 2 straipsnio I tvarką.

Komisija saugo paslapybę konfidencialią komercinę informaciją.

3. Priimdama sprendimą dėl 1 dalyje nurodytos išlygos, valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija bei Komisija atsižvelgia į šiuos kriterijus:

- a) tikslą sukurti konkurencinę dujų rinką;
- b) būtinybę vykdyti viešųjų paslaugų išsipareigojimus ir garantuoti saugų tiekimą;
- c) gamtinių dujų įmonės padėtį dujų rinkoje ir į faktišką konkurencijos padėtį šioje rinkoje;
- d) ekonominių ir finansinių sunkumų, su kuriais susiduria gamtinių dujų įmonės perdavimo įmonės arba reikalavimus atitinkantys vartotojai, dydį;
- e) atitinkamos sutarties pasirašymo datą ir sąlygas, tarp jų ir į tai, kiek jose numatyta rinkos pasikeitimų;
- f) pastangas rasti problemos sprendimo būdą;
- g) įmonės sugebėjimą numatyti šių didelių sunkumų atsiradimo tikimybę atsižvelgiant į šios direktyvos nuostatas atitinkamų išsipareigojimų pirkti arba mokėti netesybas prisiėmimo metu;
- h) sistemos sujungimo su kitomis sistemomis lygį ir šių sistemų sąveikos laipsnį; ir
- i) poveikį, kurį tokios išlygos suteikimas galėtų turėti šios direktyvos teisingam taikymui, kad vidaus gamtinių dujų rinka veiktų sklandžiai.

Sprendimas prašyti išlygos pirkti arba mokėti netesybas tipo sutartims, sudarytoms prieš šios direktyvos įsigaliojimą, neturėtų sukurti sąlygų, kurioms esant neįmanoma rasti alternatyvių ekonomiskai perspektyvių realizavimo rinkų. Bet kuriuo atveju laikoma, kad didelių sunkumų nėra, jeigu gamtinių dujų pardavimas

nesumažėja iki lygio, mažesnio už būtinausias pradines garantijas, numatytas dujų pirkimo pirkti arba mokėti netesybas tipo sutartyse, arba jeigu atitinkama dujų pirkimo tokio tipo sutartis gali būti pakoreguota arba gamtinių dujų įmonė gali rasti alternatyvių realizavimo rinkų.

4. Gamtinių dujų įmonės, kurioms nebuvo suteikta 1 dalyje nurodyta išlyga, neatmeta arba nebeatmeta prašymų leisti naudotis sistema dėl dujų pirkimo sutartyje prisiimtų išsipareigojimų pirkti arba mokėti netesybas. Valstybės narės užtikrina, kad laikomasi atitinkamų VI skyriaus nuostatų.

5. Bet kuri pagal pirmiau nurodytas nuostatas suteikta išlyga tinkamai pagrindžiama. Komisija savo sprendimą skelbia *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

6. Komisija per penkerius metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo pateikia peržiūros ataskaitą apie patirtį, sukaupą taikant šį straipsnį, kad Europos Parlamentas ir Taryba galėtų laiku apsvarstyti jo pakeitimo būtinybę.

26 straipsnis

1. Valstybės narės, kurios nėra tiesiogiai prijungtos prie bet kurios kitos valstybės narės jungtinės sistemos ir turi tik vieną pagrindinį užsienio tiekėją, gali taikyti išlygą šios direktyvos 4 straipsniui, 18 straipsnio 1, 2, 3, 4 ir 6 dalims ir (arba) 20 straipsniui. Tiekėjas, kuriam priklauso daugiau kaip 75 % rinkos, laikomas pagrindiniu tiekėju. Ši išlyga automatiškai netenka galios tada, kai nustoja galioti bent viena šių sąlygų. Komisijai pranešama apie bet kokią tokią išlygą.

2. Jeigu valstybė narė, pripažinta naujai besiformuojančia rinka, taikant šią direktyvą susidurtų su didelėmis problemomis, nesusijusiomis su 25 straipsnyje nurodytais išsipareigojimais, ji gali taikyti išlygą šios direktyvos 4 straipsniui, 18 straipsnio 1, 2, 3, 4 ir 6 dalims ir (arba) 20 straipsniui. Ši išlyga automatiškai netenka galios tada, kai valstybė narė nebeatitinka naujai besiformuojančios rinkos reikalavimų. Komisijai pranešama apie bet kurią tokią išlygą.

3. Jeigu šios direktyvos taikymas valstybės narės geografiškai ribotoje teritorijoje sukeltų esminių problemų, ypač plėtojant perdavimo infrastruktūrą ir skatinant investicijas, valstybė narė gali kreiptis į Komisiją prašydama laikinos išlygos 4 straipsniui, 18 straipsnio 1, 2, 3, 4 ir 6 dalims ir (arba) 20 straipsniui dėl šios srities plėtos.

4. Komisija gali suteikti 3 dalyje nurodytą išlygą, visų pirma atsižvelgdama į šiuos kriterijus:

- investicijų į infrastruktūrą, kurios nebūtų ekonomiškai pagrįstos konkurencinėmis rinkos sąlygomis, reikalingumą,
- reikiamų investicijų dydį ir atsipirkimo prognozes,
- atitinkamos teritorijos dujų sistemos dydį ir užbaigtumą,
- atitinkamos dujų rinkos prognozes,
- geografinį dydį ir srities ar atitinkamo regiono charakteristikas, ir
- socialinius ekonominius ir demografinius veiksnius.

Išlyga gali būti suteikiama tik tuo atveju, jeigu šioje vietovėje nebuvo sukurta jokia dujų infrastruktūra arba buvo sukurta trumpesniai negu 10 metų laikotarpiui. Laikina išlyga negali būti taikoma ilgiau negu 10 metų nuo pirmo dujų pristatymo į šią vietovę.

5. Komisija, prieš priimdama sprendimą 4 dalyje nustatyta tvarka, praneša valstybėms narėms apie pagal 3 dalies nuostatas parengtus prašymus, laikydamasi konfidencialumo reikalavimo. Šis sprendimas ir 1 bei 2 dalyse nurodytos išlygos skelbiamos *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

27 straipsnis

1. Komisija Tarybai ir Europos Parlamentui iki pirmųjų nuo šios direktyvos įsigaliojimo metų pabaigos pateikia su šios direktyvos nuostatomis nesusijusių derinimo reikalavimų ataskaitą. Prireikus Komisija kartu su ataskaita pateikia pasiūlymus dėl derinimo, reikalingus veiksmingam gamtinių dujų vidaus rinkos veikimui.

2. Taryba ir Europos Parlamentas savo išvadas dėl šių pasiūlymų pateikia per dvejus metus nuo jų pateikimo dienos.

28 straipsnis

Komisija peržiūri šios direktyvos taikymą ir pateikia ataskaitą apie sukaupą su gamtinių dujų vidaus rinkos funkcionavimu ir

3 straipsnyje nurodytų bendrų taisyklių taikymu susijusių patirtį, kad Europos Parlamentas ir Taryba, atsižvelgę į sukaupą patirtį, galėtų tinkamu laiku apsvarstyti galimybę priimti nuostatas, leidžiančias toliau gerinti gamtinių dujų vidaus rinką, kuri susiformuotų po 10 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo.

29 straipsnis

Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję ne vėliau kaip per dvejus metus nuo 30 straipsnyje nurodytos datos, įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, tvirtindamos šias nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

30 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

31 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Liuksemburge, 1998 m. birželio 22 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

J. M. GIL-ROBLES

Tarybos vardu

Pirmininkas

J. CUNNINGHAM